

TALEPAPIR

Det talte ord gælder

Samråd AP om middelevetid d. 27. februar 2018

Tak til spørgeren for samrådsspørgsmålet.

Middlelevetiden er en vigtig målestok for befolkningens sundhed. Det tror jeg ikke, vi kan være uenige om. Og derfor indgår den også som indikator i de nationale mål for sundhedsvæsenet, som regeringen præsenterede i 2016 i samarbejde med KL og Danske Regioner.

Siden man begyndte at måle middelevetiden i Danmark i slutningen af 1800-tallet, har vi set en løbende stigning – dog med undtagelse af en kort tilbagegang i årene omkring første verdenskrig.

Men kigger vi blot 50 år tilbage, har stigningen særligt taget fart fra midten af 1990'erne og frem.

I 2017 var middellevetiden for 0-årige 82,9 år for kvinder og 79,0 år for mænd ifølge Danmarks Statistik. Det er en stigning i middellevetiden på 3,8 år for kvinder og 4,5 år for mænd siden årtusindskiftet, hvor middellevetiden for henholdsvis kvinder og mænd var 79,1 år og 74,5 år. Det er virkelig en markant udvikling i et historisk perspektiv.

Samtidig er forskellen i mænd og kvinders middellevetid i perioden faldet, sådan at kvinder nu i gennemsnit lever 3,9 år længere end mænd sammenlignet med 4,6 år i år 2000. Man kan derfor sige, at mændene er på vej til at indhente kvinderne, som i mange år har haft en højere middellevetid - selvom der stadigvæk er et stykke derop.

***

Når det handler om befolkningens middellevetid, kan det tage mange år at rykke sig markant. Der er nemlig rigtig mange forhold, der spiller ind på middellevetiden i en befolkning.

Den stigning i middellevetiden, vi har set i de senere år, hænger blandt andet sammen med, at børnedødeligheden faldt markant i 1990'erne.

Samtidig er danskernes helbredstilstand generelt forbedret, blandt andet som følge af en højere kvalitet af den behandling, der tilbydes i vores sundhedsvæsen.

Desuden kan indsatser på eksempelvis miljøområdet, beskæftigelsesområdet og transportområdet også have haft en betydning. For eksempel er det fysiske arbejdsmiljø blevet markant forbedret i de senere år.

Men for de fleste indsatser på disse områder – og ikke mindst på sundhedsområdet – gælder det, at resultaterne først viser sig mange år efter. Derfor kan det være svært at koble en specifik indsats direkte med en udvikling i sundhedstilstanden.

Et af de steder, hvor vi dog kan se, at konkrete tiltag har rykket noget, er i høj grad på kræftområdet. Her er det tydeligt, at de mange initiativer, vi i Danmark har gennemført på kræftområdet i de senere år, herunder indførelse af kræftpakkerne, har ført til, at danskerne i højere grad overlever en kræftdiagnose. Og heldigvis for det. Og det må da i høj grad også siges at være en succes, som man må antage har rykket på danskernes middellevetid.

Men det er desværre ingen hemmelighed, at vi i Danmark ligger lavere end nogle af vores nabolande, når det kommer til middellevetiden. Det var jo også det afsæt, der var for debatten i sin tid, da statsministeren tog den, og som spørgeren også indikerer i dag.

Ligesom at danskernes middellevetid har været stigende i en længere periode, har det samme gjort sig gældende for de fleste andre landes middellevetid.

Årsagen til, at Danmark halter efter eksempelvis vores nordiske naboer er, at danske mænd og kvinder i 1960'erne og frem til 1990'erne havde nogle af verdens højeste rygeprævalenser. Samtidig har danskernes alkoholforbrug fra 1950'erne og frem ligget meget højt i forhold til andre lande.

Disse forhold ser vi desværre konsekvensen af i dag i form af ekstra dødsfald som følge af eksempelvis kræft- og hjertekarsygdomme, som har betydning for den danske middellevetid i dag.

***

I 2009 satte Danmarks daværende - også nuværende - statsminister Lars Løkke Rasmussen 10 mål for udviklingen af det danske samfund. Ét af målene var, at den danske middellevetid i 2020 skulle være i top 10 på verdensplan.

Hvis vi gør status i dag - 9 år efter - så er danskernes samlede middellevetid steget med 2,2 år fra 78,7 år i 2009 til 80,9 år i 2017.

Det ville sandsynligvis være tilstrækkeligt til at nå lige omkring en 10. plads, hvis der ikke var sket en udvikling i resten af verden. Men som sagt har resten af verden også rykket sig. Da målet blev sat i 2009 var Danmark nr. 30 i verden målt på middellevetid. Ifølge de seneste tal, som er fra 2015, ligger vi nr. 27 i verden.

Så med kun to år tilbage til 2020 ser det ikke ud til at være muligt at nå målet.

Og man kan jo også diskutere - det var der også folk der gjorde tilbage i 2009, også professorer på det her område - at det dengang i høj grad også var et udtryk for et ambitiøst mål, og at man dermed også satte barren højt. Og det kan som bekendt også nogen gange være vigtigt i forhold til at sætte gang i en udvikling og nå noget.

Hvis man vil rykke noget reelt i samfundet, er man nogle gange nødt til at sætte barren højt. Så kan det godt være, at alle mål ikke nås. Men hvis ikke man stræber efter toppen, når man den i hvert fald aldrig. Jeg tror, der er mange, der har sådan et krus, hvor der står, at hvis man stræber efter stjernerne, så kan det godt være at man misser, men så er man endt blandt dem, og hvis man ikke gør det, så bliver man på jorden.

Og derfor er det måske også væsentligt at bemærke, at Danmark faktisk fra 2009 til 2015 trods alt er rykket tre pladser frem i verden.

Og hvis vi så sammenligner os med nogle af de lande, som vi normalt sammenligner os med, og som spørgeren også fremhæver, herunder nogle af vores nabolande, hvordan har de så bevæget sig i den samme periode?

Der er det faktisk sådan, at både lande som Norge, Sverige, Island og Tyskland i samme periode er rykket ned af listen over middellevetiden i verden. Eksempelvis er Norge rykket fra at være på en 12. plads til nu at være på en 15. plads. Tyskland er rykket fra en 21. plads til en 24. plads, og samtidigt er både Sverige og Island hver især rykket en enkelt plads ned fra henholdsvis fra nr. 9 til nr. 10 og fra nr. 6 til nr. 7. Så de lande, der bliver spurgt til som sammenligningsgrundlag, er faktisk gået tilbage - ikke i længde hvor de er gået frem - men i placering, hvor Danmark faktisk både i længde på levetiden og også i placeringen er gået frem.

***

Så kan man så forfalde til en diskussion omkring den del, og der tror jeg at det er vigtigt også at holde fast på, at middellevetiden jo ikke er det eneste område, man kan måle vore sundhedsområde på.

Og hvis vi kigger på regeringens politik på området, så prioriterer vi sundhedsområdet højt. Det har vi gjort med vores finanslov, med vores økonomiaftaler, senest med finansloven sammen med Dansk Folkeparti har vi eksempelvis tilført 2 milliarder kr. ekstra til sundhedsvæsenet her i perioden 2018-2021. Og samlet set har vi løftet sundhedsområdet med 4,4 milliarder kr. siden sidste folketingsvalg i sommeren 2015.

Og det jo penge, der netop skal være med til at sikre en bedre behandling, sikre at der er flere, der overlever sygdomme i vores samfund, og på den måde jo også være med til at være en medvirkende faktor til, at middellevetiden kan stige.

Og regeringen har også siden seneste folketingsvalg på nogle af områderne sammen med et bredt flertal af folketingspartierne, - for andre områder sammen med færre partier - gennemført både store politiske initiativer og også handlingsplaner for nogle af de sygdomsområder, som berører rigtig mange danskere, og som i høj grad medfører tab i danskernes middellevetid. Det er blandt andet på kræftområdet, hvor vi har lavet en kræftplan IV, på demensområdet og på diabetesområdet.

Og derudover har regeringen som nævnt sammen med KL og Danske Regioner sat 8 nationale mål for sundhedsvæsenet, som skal styrke fokus på det, der gør en forskel for patienterne i det danske sundhedsvæsen. Og der indgår som sagt også det at have gode sunde leveår som en af de indikatorer, vi følger op på og holder hinanden op på.

Derudover har regeringen nedsat et Advisory Board for Mad, Måltider og Sundhed, som arbejder på tværs af en række ministerier, som her i foråret kommer med anbefalinger til, hvordan vi gennem mad og måltider, og på tværs af aktører i samfundet kan forbedre danskernes sundhed og livskvalitet.

Vi har også en ambition om at få flere danskere til at bevæge sig mere. Og det er en ambition, vi deler med DIF og DGI, som jo har en ambition om, at 50 pct. af danskerne skal være medlem af en idrætsforening, og 75 pct. skal være idrætsaktive i år 2025. Statsministeren igangsatte også i efteråret sidste år ved et møde på Marienborg en dialog med aktører på idrætsområdet, og bredt i samfundet om, hvordan vi får flere til at dyrke idræt og engagere sig i foreningslivet. Fordi vi jo også ved, at både for den enkelte er det at bevæge sig og det at være end del af et foreningsfælles skab rigtig godt. Men hvis vi kigger på middellevetiden, så betyder det også noget at man bevæger sig.

***

Så regeringen vil fortsætte med at styrke sundhedsvæsenet, blandt andet med det formål at øge danskernes middellevetid. Men jo mest af alt fordi vi ønsker en høj livskvalitet og et godt sundhedsvæsen for danskerne.

Og vi vil også senere her på foråret præsentere et større sundhedspolitisk udspil, som skal fokusere på at styrke det nære sundhedsvæsen, øge sammenhængen i patientforløbene for de enkelte patienter.

Så nej, vi er bestemt ikke i en situation, hvor man kan sige at et "quick fix" her og nu kan gøre, at vi kommer i top 10 i 2020.

Men jeg kan love, at regeringen som hidtil vil arbejde for at styrke det danske sundhedsvæsen, så vi i fremtiden kan sikre en fortsat stigning i danskernes middellevetid og generelt styrke sundhedstilstanden for danskerne.

Tak for ordet.